

Remissvar från Unizon angående SOU 2017:101 Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn - – en ny modell för föräldraförsäkringen

Unizon är en idéburen riksorganisation som samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer samt andra stödorganisationer som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. Jourerna arbetar med stöd, skydd, prevention och påverkan utifrån en kunskap om våld, genus och makt. Jourerna möter på daglig basis barn som upplevt pappas våld mot mamma där föräldrarna befinner sig i en vårdnadstvist.

I sin helhet instämmer Unizon med förslaget. Det är en viktig jämställdhetsfråga att föräldrar på ett mer jämställt sätt delar på ansvaret för barnen. I längden kommer detta bidra till att viktiga förutsättningar för kvinnors rättigheter uppfylls, bland annat gällande löneutveckling och pensioner. Det kommer också resultera i att barn får en bättre relation med bägge sina vårdnadshavare. Kvinnorörelsen utgångspunkt har alltid varit att bryta upp stereotypa könsroller och att få män att ta mer ansvar för vård och omsorgsarbetet som vilar tungt på kvinnor, både i det offentliga och privata. En jämställd föräldraförsäkring är en viktig pusselbit i detta.

Unizon anser dock att det är av yttersta vikt att ta hänsyn till de kvinnor och barn i familjer där pappa utsätter mamma för våld. Forskning visar att dessa familjer i hög grad förekommer i tingsrätten i vårdnadstvister och detta är också vår praktiska erfarenhet. När mammor med barn placeras på en kvinnojour sker detta ofta i ett akut läge och frågan om vårdnad, boende och umgänge är inte lösta. Processen fram till ett beslut om en eventuell ensam vårdnad tar tid och i många fall vill varken den våldsutsatta kvinnan, socialtjänsten eller familjerätten fatta dessa omfattande beslut i detta skede. Många våldsutsatta kvinnor hoppas på att saker och ting ska kunna lösas i samförstånd med pappan och det är ett svårt steg att gå till tingsrätten i ett akut skeende där kvinnan och barnet precis har flytt från våld.

Det bor i snitt fler barn än kvinnor på Unizons skyddade boende och många kvinnor som flyr en våldsam man har också små barn, ofta flera barn. Det är ofta när kvinnor märker att barnen drabbas av våldet som de tar steget och lämnar. Mellan 2013-2016 bodde 5013 barn och 3546 kvinnor på någon av Unizons kvinnojourer. Många befann sig i ett skyddat boende under sin föräldraledighet.

Utredningen påtalar att en anledning till ökad juridisk konfliktbenägenhet bland föräldrar är att föräldraskapet är mer jämställt och att bägge parter vid en eventuell separation vill fortsätta att vara delaktig i sina barns liv. Utredningen hänvisar även till den tidigare SOU Se barnet! (SOU2017:6) som också gjorde den analysen i sitt betänkande. Detta finns dock inget stöd i forskning att detta är skälet till att föräldrar hamnar i juridiska processer. Tvärtom så pekar den forskning som finns att det i familjer som hamnar i juridiska tvistemål om vårdnad, boende och umgänge, ofta förekommer våld mot den ena parten från den andra, i majoriteten av fallen en man som utövar våld mot kvinnan. Utredningen Se barnet har fått massiv kritik från olika organisationer som arbetar med barn som upplever våld, exempelvis från Allmänna

Barnhuset och Barnombudsmannen och från kvinnorörelsen angående bristen på förslag om hur barn som upplever våld ska skyddas.

Unizon anser inte heller att slutbetänkandet om ett jämställt föräldraskap ger ett tillfredställande förslag på hur situationen ska lösas för den målgrupp vi representerar. Utredningen påtalar endast att det torde vara tämligen sällsynt att en förälder medvetet vill försämra förutsättningarna för den andra förälderns föräldraledighet som led i en konflikt. Unizon anser att detta är en naiv syn som präglas av okunskap inför vår målgrupp, våldsutsatta kvinnor och barn som påtalats ovan ofta befinner sig i konflikter om vårdnad, boende och umgänge. I realiteten så används barnen ofta av en våldsutövande pappa för att komma åt mamman på olika sätt. Risken för att våldet eskalerar och att mamman mördas ökar också i och med separation. Detta måste medföra stöd och skydd för kvinnan i dessa processer samt att frågan om umgänge ska beaktas med hänsyn till om det förekommit våld. För barnets bästa bör därför ett undantag i föräldraförsäkringssystemet införas, så även barn som upplevt våld får rätt till att vara hemma med sin mamma under trygga förhållanden. Utan den möjligheten riskerar förslaget att försämra avsevärt för barn som upplevt pappas våld mot mamma.

Stockholm 2018-02-28

Olga Persson

Elin Holmgren

Generalsekreterare Unizon

Verksamhetsutvecklare kvinnofrid, Unizon

Referenser

- Ekbrand, H. (2006). Separationer och mäns våld mot kvinnor. Göteborg: Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen.
- Eriksson, M (2012) Insatser för barn och föräldrar i sammanställning– Barnets rättigheter i vårdnadstvister. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2012
- Eriksson, M. & Dahlkild-Öhman, G. (2008). Motstridiga förståelser av risk och riskbedömningar i familjerättssammanhang, i Eriksson, M., Cater, Å. K., Dahlkild-Öhman, G., Näsman, E. (red.) Barns röster om våld – att tolka och förstå. Malmö: Gleerups,
- Eriksson, M. & Näsman, E. (2011). När barn som upplevt våld möter socialtjänsten – om barns perspektiv, delaktighet och giltiggörande. Stockholm: Gothia.
- Rejmer, A (2003), Vårdnadstvister : en rättssociologisk studie av tingsrätts funktion vid handläggning av vårdnadskonflikter med utgångspunkt från barnets bästa *Lund Studies in Sociology of Law, Lund University, 16*,: Department of Sociology, Lund University
- Rejmer, A, Cederström G (2012) Vårdnadskonflikter – Handläggningsordningen

sammanställning – Barnets rättigheter i vårdnadstvister. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2012

Röbäck, K (2012) Barns delaktighet i familjerättsliga processer i– Barnets rättigheter i vårdnadstvister. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2012

Socialstyrelsen (2003) Vårdnad, boende och umgänge Handbok – stöd för rättstillämpning och handläggning inom socialtjänstens familjerätt. Stockholm: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2011) Familjerätten och barnet i vårdnadstvister Uppföljning av hur 2006 års vårdnadsreform slagit igenom i socialtjänstens arbete. Stockholm: Socialstyrelsen